

अव्ययन्त *a.* Ved. Not breathing, lifeless. अव्ययन्तच व्ययन्तच सस्ति Rv. 10. 120. 2.

अव्ययपदेश्य *a.* Not to be defined; अलक्षणमचिन्त्यमव्ययपदेश्यम् Mānd. 7.

अव्ययपेक्षा Carelessness; °च्युतेने M. 3. 21. inadvertently fallen down.

अव्ययपोह्य *a.* Undeniable, incontestable.

अव्ययि (भी) चारः 1 Not-separation; अन्योऽव्ययस्याव्ययि-चारो भवेदामरणान्तिकः Ms. 9. 101. -2 Constancy, steadiness, fidelity. *a.* steady, constant; मां च योऽव्ययिचारेण भक्तियोगेन सेवते Bg. 14. 26.

अव्ययिचरिन् *a.* 1 Not opposed or adverse, favourable; भवन्त्यव्ययिचरिण्यो भर्तुरिष्टे पतिव्रताः Ku. 6. 86. -2 Not subject to exceptions, true in all cases, without any instance to the contrary; यदुच्यते पार्वति पापवृत्तये न रूपमित्यव्ययिचरि तद्वचः Ku. 5. 56; रन्ध्रोपनिपातिनोऽनर्था इति यदुच्यते तदव्ययिचरि वचः Ś. 6; इन्द्रियार्थसंनिकर्षज्ञानमव्ययपदेश्यमव्ययिचरि Gaut. Sūt. -3 Virtuous, moral, Chaste. -4 Steady, permanent, faithful (as devotion); भक्तिरव्ययिचरिणी Bg. 13. 10.

अव्यय *a.* [नास्ति व्ययो यस्य] 1 (a) Not liable to change, imperishable, undecaying, immutable; वेदाविनाशिनं नित्यं य एनमजमव्ययम् Bg. 2. 21; विनाशमव्ययस्यास्य न कश्चिदकृतमर्हति Bc. 2. 17, 4. 1, 6, 13; 7. 24-25; 15. 5, 17. Ms. 1. 18, 19, 57; 2. 81; R. 8. 24. (b) Eternal, everlasting, अश्वत्थं प्राहुरव्ययम् Bg. 15. 1; अकीर्तिं कथयिष्यन्ति तेऽव्ययाम् Bg. 2. 24. -2 Unexpended, unwasted. -3 Economical. -4 Giving imperishable fruit. -यः 1 N. of Viṣṇu. -2 N. of Śiva. -यम् 1 (In the Vedānta) A member or corporeal part of an organized body. -2 Brahmā. -3 (In gram.) An indeclinable particle &c; सदृशं त्रिषु लिङ्गेषु सर्वासु च विभक्तिषु । वचनेषु च सर्वेषु यन्न व्येति तदव्ययम् ॥ -4 welfare; युधिष्ठिरमथापृच्छसर्वाश्च सुहृदोऽव्ययम् Bhāg. 10. 33. 1. -5 Prosperity; कुशलं चाव्ययं चैव पर्यपृच्छन्नराधिपम् Rām. 1. 18. 45. -Comp. -आत्मन् of an imperishable or eternal nature. (-त्मा) the soul or spirit. अजोऽपि सन्नव्ययात्मा Bg. 4. 6. -वर्गः the class of indeclinable words.

अव्ययत्वम् Imperishableness.

अव्ययीभावः [अनव्ययमव्ययं भवत्यनेन; अव्यय-चिह्न-भू करणे घञ्] 1 N. of one of the four principal kinds of compounds in Sanskrit, an adverbial or indeclinable compound (formed of an indeclinable, *i. e.* a preposition or an adverb, and a noun); अधिहरि, सत्तुणम् &c. पूर्वपद-प्रधानोऽव्ययीभावः । -2 Absence of expenditure (owing to poverty); द्रन्द्रो द्विगुरपि चाहं मद्देहे नित्यमव्ययीभावः । तत्पुरुष कर्मधारय येनाहं स्यां बहुव्रीहिः ॥ Udb. (which, by the bye, gives the names of compounds in Sanskrit). -3 Unchangeable state, imperishableness.

अव्ययर्ण *a.* Unoppressed; Bk.

अव्ययर्थ *a.* 1 Not useless or fruitless, fruitful, profitable. -2 Effectual, successful.

अव्ययलीक *a.* 1 Not false, true. -2 Agreeable, having no disagreeable feelings (प्रिय); इत्थं गिरः प्रियतमा इव सोऽव्ययलीकाः शुश्राव सूततनयश्च तदा व्ययलीकाः Śi. 5. 1.

अव्ययच्छिन्न *a.* Uninterrupted.

अव्ययच्छेदः Uninterruptedness.

अव्ययवधान *a.* 1 Close, immediate, without any intervening object, direct. -2 Not screened or concealed, open. -3 Not covered, bare (as ground). -4 Careless, inattentive. -नम् Carelessness; °ता, °त्वम् contiguity; carelessness.

अव्ययवहित *a.* = अव्ययवधान (1) above.

अव्ययवसायः Absence of determination or industry.

अव्ययवसायिन् *a.* Inactive, negligent; बहुशाखा ह्यनन्ताश्च बुद्धयोऽव्ययवसायिनाम् Bg. 2. 41.

अव्ययवस्थ *a.* 1 Not fixed, moving, unstable; स्थलर-विन्दश्रियमव्ययवस्थाम् Ku. 1. 33. -2 Unlimited. -3 Unsettled, indiscriminate; भङ्गं जयं चापतुरव्ययवस्थम् R. 7. 54; disorderly, irregular. -स्था 1 Irregularity, deviation from established rule; किमव्ययवस्थां चलितोऽपि केशवः Śi. 12. 36. -2 An incorrect opinion given on a point of religious or civil law.

अव्ययवस्थित *a.* 1 Not conformable to law or practice, unacquainted with the law or custom. -2 Ill-regulated, fickle, unstable; अव्ययवस्थितचित्तस्य प्रसादोऽपि भयङ्करः Nīti. 9. -3 Not due order, unmethodical.

अव्ययवहार्य *a.* Not entitled to eat, drink, or commune in general with people of the same caste, excommunicated. -2 Not to be made the subject of litigation.

अव्ययवहत *a.* One who has not made a dealing.

अव्ययविकन्यायः After the fashion of *avi* and *avika* (*i. e.* though both these words mean 'a goat', a derivation in the sense of 'goat's flesh' can be formed from *avika* as *avikam* and not from *avi* (it would be *avermānsam*) Patañjali.

अव्ययसन *a.* Free from evil practices, not vicious, moral. धार्मिकोऽव्ययसनश्चैव Y. 1. 310. -नम् Absence of vice, morality, virtue.

अव्ययस्त *a.* 1 Undecomposed, simple. -2 Not separated, collected.

अव्याकृत *a.* 1 Not developed, not manifest; तद्धेदं तर्हीव्याकृतमासीत् इदं नामरूपाभ्यामव्याकृतम् S. B.; Bri. Up. 1. 4. 7. -2 Not decomposed, elementary. -3 Incomprehensible (अतर्क्य); अव्याकृत विहारय सर्वव्याकृतसिद्धये । हृषीकेश नमस्तेऽस्तु Bhāg. 10. 16. 47. -तम् (In Vedānta Phil.) 1 An elementary substance from which all things were created (considered identical with Brahman.) -2 (In Sāñ. Phil.) The prime germ of nature (प्रधान).